

Med hensyn til de enkelte undtagelser bemærkes følgende:

ad a). Bestemmelsen svarer til den i fabriklovens § 26 a indeholdte. Heri bestemmes for det første, at der kan gøres undtagelser fra forbudet mod arbejde på folkekirkens søn- og helligdage for virksomheder, som efter deres *natur kun kan drives på bestemte tider af året*. En sådan bestemmelse må fortsat anses for nødvendig. Bestemmelsen har hidtil i praksis været forholdsvis således, at kun virksomheder, der efter deres natur ikke kan drives mere end 4 måneder om året — således roesukkerfabrikker, cikoriætørrerier og grøntkonserverfabrikker — vil kunne opnå dispensation.

Den anden undtagelsesregel, der indeholdes i fabriklovens § 26 a, vedrører virksomheder, som er *afhængige af elementære drivkræfter*. I henhold hertil er der — bortset fra en dispensation, der er meddelt en enkeltvirksomhed — kun givet én dispensation, nemlig ved indenrigsministeriets bekendtgørelse af 30. marts 1915 til virksomheder med vindmotorer for så vidt angår arbejde, der står i direkte forbindelse med vindkraften. Selv om undtagelsesbestemmelsen således kun er blevet brugt i ringe omfang, må det dog af hensyn til drivkraftens særlig uregelmæssige karakter anses for nødvendigt at opretholde den.

Den tredje i fabriklovens § 26 a indeholdte undtagelsesbestemmelse vedrører virksomheder, som er *afhængige af uregelmæssigt virkende forhold*. I henhold til denne bestemmelse er der meddelt dispensation dels til virksomheder, der *behandler råstoffer, som fremkommer uregelmæssigt, og som kræver hurtig behandling* for at hindre væsentlig værdiforringelse, således kødfoderfabrikker, talgsmelterier, svineslagterier, konserverfabrikker til behandling af friske råvarer, ægeksportforretninger og ægpakkerier, der tillige driver ægpræserving, de ved slagtning af kreaturer til eksport beskæftigede virksomheder, kartoffelmølsfabrikker i frostepioder og frørensier, dels til virksomheder, hvor der foregår processer, som er *afhængige af vejrliget*, f. eks. tørring i fri luft af halvferdige produkter — således mursten og pap — og endelig til virksomheder, hvor der kan forekomme en *uforudseelig forøgelse af efterspørgslen*, således mineralvandsfabrikker ved pludselig indtrædende varme, sukkervarefabrikker de to sidste måneder før jul og beklædningsindustrien nogle uger om foråret og om efteråret.

Da der således har udviklet sig en ganske bestemt praksis med hensyn til de

undtagelser, som man har anset sig for beføjet at meddele i henhold til bestemmelsen i § 26 a angående uregelmæssigt virkende forhold, må det anses for rigtigst at opretholde bestemmelsen i sin nuværende formulering.

ad b). I fabriklovens § 26 b er der hjemmel til at gøre undtagelse for *virksomheder, der af hensyn til befolkningens forsyning med daglige livsfornødenheder kræver uafbrudt drift*. Nogle af de virksomheder, der har haft dispensation i henhold til denne bestemmelse, vand-, gas- og elektricitetsværker, er nu medtaget under § 36, jfr. bemærkningerne til denne paragraf, der i det hele medtager virksomheder, der tjener almene formål.

Bestemmelserne i § 37 åbner adgang til undtagelse for de virksomheder, i hvilke det er nødvendigt at foretage arbejde af hensyn til befolkningens forsyning med livsfornødenheder. Der er ikke gjort nogen sondring imellem, om det drejer sig om forfødenheder, som bør kunne tilfredsstilles på helligdage, eller om livsfornødenheder, der skal tilfredsstilles på hverdage.

ad c). Under dette punkt er på samme måde som efter den nugældende fabriklovens § 26 b givet hjemmel til at *undtage virksomheder, som ifølge deres beskaffenhed kræver uafbrudt drift*. Bestemmelsen forstås således, at der i almindelighed må foreligge en teknisk nødvendighed for uafbrudt drift, hvorimod det ikke er tilstrækkeligt, at økonomiske hensyn gør en sådan ønskelig. Imidlertid er det i praksis ofte vanskeligt at afgøre, hvor megen ulempe der volder ved en standsning, idet en teknisk nødvendighed i allerstrengeste forstand så godt som aldrig foreligger. Der er dog visse kemiske processer, der ikke vilkårligt lader sig afbryde, og til hvis rette forløb der kræves et vist arbejde. Her kan for det første nævnes visse fabrikationsprocesser som f. eks. gæring, kogning, brænding og tørring, der ikke vilkårligt lader sig afbryde, uden at produkterne tager alvorlig skade eller simpelthen ikke kan blive fremstillet. Dette gælder f. eks. for rodfugt- og grøntsagstørrerier, gær- og spritfabrikker samt eddikebryggerier og for pasning af ovne ved visse brændingsprocesser — således i sten-, ler- og glasindustrien — galvanisering og lignende arbejder samt visse arbejder i jernstøberier, kabel- og trådfabrikker, emaillefabrikker og imprægneringsanstalter. Dernæst kan nævnes sådanne industrielle processer som destillation, sublimering, filtrering o. lign., hvis afbrydelse vil medføre forstoppelse eller andre forstyrrelser i apparaturen, som vil lægge driftens genop-